

REFERAT Vækst- og Udviklingsudvalget (2022-2025) d. 12-08-2025

Mødedato   Tirsdag d. 12. august 2025 kl. 13:00

Mødested   Nørre Vilstrup, 3. sal

Mødedeltagere   Børge Koch, Jens Friis Felber, Allan Emiliussen, Henrik Rønnow
(Fravær), Alex Bødiker, Cecilie Haaland, Jannie Westergaard

Indholdsfortegnelse

Godkendelse af dagsorden.....	3
Høring om udpegning af nationale kulturmiljøer.....	4
Grønne elementer på Haderslev Havn.....	7
Budgetopfølgning 2. kvartal 2025.....	9
Status på F35-støjkompensationsordningen.....	11
Politisk koordinering mellem udvalg.....	12
Gensidig orientering.....	13
Underskriftsside.....	14

Punkt 56: Godkendelse af dagsorden

23/1187

Indstilling

Kommunaldirektøren indstiller, at

- dagsorden godkendes

Procedure

Vækst- og Udviklingsudvalget 12. august 2025

Beslutning i Vækst- og Udviklingsudvalget den 12-08-2025

Godkendt

Fraværende:

Henrik Rønnow

Fraværende Henrik Rønnow

Punkt 57: Høring om udpegning af nationale kulturmiljøer

25/12942

Sagsresume

Beslutning om godkendelse af Haderslev Kommunes svar til høring om udpegning af nationale kulturmiljøer. Slots- og Kulturstyrelsen har foreslået at udpege Haderslev by som et nationalt kulturmiljø på grund af dens historiske bymidte med blandt andet domkirken og det middelalderlige gadenet. Udpegningen sker som led i en politisk aftale om at beskytte værdifulde kulturmiljøer.

Forvaltningen har udarbejdet udkast til høringssvar, hvori Haderslev Kommune er positiv overfor udpegningen og ser det som en anerkendelse af byens kvaliteter, der vil kunne styrke bosætning, erhverv og turisme. I høringssvaret understreges dog vigtigheden af, at udpegningen tillader fortsat udvikling, og der efterlyses klarhed om, hvordan det nationale tilsyn vil påvirke kommunens lokale planlægning.

Beslutningskompetencen ligger hos Haderslev Kommunalbestyrelse.

Indstilling

Direktøren for Teknik og Klima anbefaler, at Teknik- og Klimaudvalget, Vækst- og Udviklingsudvalget og Økonomiudvalget overfor kommunalbestyrelsen anbefaler, at

- høringssvaret godkendes

Sagsfremstilling

Haderslev Kommune har modtaget høring om udpegning af nationale kulturmiljøer, hvor den centrale del af Haderslev by er foreslået som nationalt kulturmiljø, se bilag 1-3. Baggrunden for udpegningen og ekspertudvalgets arbejde er den politiske aftale ”Opfølgning på evaluering af planloven af 15. juni 2022”, hvori der indgår en beslutning om sikring og udpegning af nationale kulturmiljøer.

Aftalen indebærer, at et ekspertudvalg i dialog med kommunerne udpeger kulturmiljøer, som skal varetages som nationale interesser i kommunal planlægning. Hensigten er at beskytte landets mest værdifulde bymiljøer fra middelalderen til midten af 1800-tallet, så deres bevaringsværdier bevares for fremtiden. Kulturministeren kan gøre indsigelse, hvis kommuneplaner ikke overholder bevaringsværdierne.

Fokus i udpegningen af de værdifulde bymiljøer er blandt andet intakte gadestrukturer, autentiske bygninger og miljøskabende elementer. Forvaltningen deltog i en byvandring med udvalget i 2024. Udvalget har efterfølgende udarbejdet et forslag til udpegning af nationale kulturmiljøer, som nu er sendt i høring hos kommunerne. Den endelige udpegning skal forelægges kulturministeren og aftalekredsen.

Ekspertudvalget har foreslået Haderslev på baggrund af byens karakteristiske træk, som opsummeres nedenfor:

- Haderslevs Historiske Bymidte: Haderslevs bymidte er et intakt og varieret bymiljø, hvor byens udvikling fra middelalderen til 1800-tallet kan aflæses i bystrukturen og de mange historiske bygninger. Vigtige bevaringsværdier inkluderer domkirken, det middelalderlige gadenet, gavlhusene, Slotsvandmøllen og byens profil med domkirken som pejlemærke.
- Byens Placering og Struktur: Byen ligger ved udløbet af Tørring Å i bunden af Haderslev Fjord. Byens placering på en moræneknold har historisk set gjort det muligt at krydse sumpområderne omkring byen. Byens gadenet danner et karakteristisk Y-mønster, hvor hovedgaderne Apotekergade og Nørregade deler sig syd for domkirken. Byens struktur går tilbage til middelalderen og kan aflæses i de lange, smalle grunde.

- Helhed og Byplan: Haderslevs bymidte fremstår som et intakt kulturmiljø med stor variation i bebyggelsen og en tydelig forbindelse til vandet. Byens profil defineres af domkirken, som er centralt placeret i det kuperede terræn. Bymiljøet er præget af lange, smalle grunde med gavlhuse, især i Slotsgade og omkring torvet. Samspillet mellem hovedgaderne og de mange gyder skaber et livligt bymiljø.
- Bygninger og Detaljer: Domkirken, der går tilbage til omkring 1250, er byens mest markante vartegn. Andre vigtige bygninger inkluderer latinskolen, det gamle apotek, Slotsvandmøllen og Hertug Hans' Hospital og Kirke. Byens gadebelægning og de mange røde teglhængte tage bidrager til byens særlige karakter.

Bevaringsværdier og Planlægning:

Det er et nationalt mål at bevare værdifulde bymiljøer og landskaber. Kulturmiljøer defineres som geografisk afgrænsede områder, der afspejler væsentlige træk af samfundets udvikling. Haderslev Kommune har udpeget flere værdifulde kulturmiljøer, som skal beskyttes gennem kommune- og lokalplanlægning. Udpegningen af værdifulde kulturmiljøer i kommuneplanen rummer ingen lovhjemlet beskyttelse i sig selv, men sætter en ramme og en målsætning for en respektfuld udvikling gennem den videre planlægning for områderne. Kommunen skal i sin lokalplanlægning sikre kulturmiljøernes bærende bevaringsværdier ved udvikling af de pågældende områder. Kommunen skal derfor udarbejde klare afgrænsninger af de værdifulde kulturmiljøer og beskrive deres bærende bevaringsværdier. Lokalplanlægningen for områder med værdifulde kulturmiljøer skal indarbejde og sikre disse bærende kulturværdier gennem lokalplanens formål og gennem bevarende bestemmelser for kulturmiljøets udvikling.

Udpegningen af Haderslevs bymidte som nationalt kulturmiljø vil understøtte kommunens arbejde med at bevare og udvikle området med respekt for dets historie og karakter. Dette initiativ vil bidrage positivt til bosætning, erhvervsudvikling og turisme i Haderslev.

Med udpegningen vil der blive tilføjet et ekstra lag af beskyttelse til landets mest velbevarede bymiljøer. Kulturministeren kan i dag frede enkeltbygninger og deres umiddelbare omgivelser efter bygningsfredningsloven. Denne kompetence er delegeret til Slots- og Kulturstyrelsen. Kommunerne skal desuden udpege værdifulde kulturmiljøer i deres kommuneplan. Desuden kan kommunerne i deres lokalplaner fastsætte bestemmelser om bevaring af eksisterende bebyggelse. Kulturministeren kan gøre indsigelse, hvis kommuneplaner ikke overholder bevaringsværdierne.

Høringen løber frem til den 5. september 2025. Forvaltningen har udarbejdet udkast til høringssvar som sendes på vegne af kommunalbestyrelsen, se bilag 4. I høringssvaret fremhæves det, at udpegningen er i tråd med kommunens nuværende planlægning for bevaring og udvikling af kulturarven, herunder Strategi for udvikling af Haderslev by og Kommuneplan 2025-2037.

Haderslev Kommune bemærker i høringssvaret, at det er vigtigt at kulturmiljøudpegningen tillader fortsat udvikling, så byen forbliver attraktiv. Bymidten er byens hjerte, og det er vigtigt, at det nationale kulturmiljøtilsyn tillader udvikling med respekt for bevaringsværdierne.

Derfor anføres det også, at Haderslev Kommune imødeser en uddybning af, hvordan styrelsens kommende praksis med tilsyn af planlægning indenfor kulturmiljøet vil blive og hvilken betydning det vil få for kommunens planlægning. Herudover, at kommunen ser frem til et godt og konstruktivt samarbejde med styrelsen og andre relevante parter om at sikre og udvikle vores kulturmiljøer.

Procedure

- Teknik- og Klimaudvalget 11. august 2025
- Vækst- og Udviklingsudvalget 12. august 2025
- Økonomiudvalget 19. august 2025
- Haderslev Kommunalbestyrelse 26. august 2025

Beslutning i Teknik- og Klimaudvalget den 11-08-2025

Godkendt.

Fraværende:

Bent Kloster

Beslutning i Vækst- og Udviklingsudvalget den 12-08-2025

Godkendt

Fraværende:

Henrik Rønnow

Bilag

Høringsbrev. Kommuner med udvalgte kulturmiljøer.pdf

Oversigt over udvalgte kulturmiljøer.pdf

NationaleKulturmiljøer_09-05-2025_web_lowres

Hørings svar Haderslev Kommune - udpegning af nationale kulturmiljøer

Fraværende Henrik Rønnow

Punkt 58: Grønne elementer på Haderslev Havn

25/13721

Sagsresumé

Beslutning om godkendelse og igangsætning af forslag til projekt for etablering af siddeområder og beplantninger på Haderslev Havn.

Opholdsområder med bænke og plantekasser supplerer den igangværende omdannelse af Haderslev Havn og kan bidrage til en mere attraktiv og imødekomende havnepromenade. Projektforslaget omfatter strækningen fra Hansborggade til kanalen ved Christian X's Vej og bygger videre på tidligere designvalg i havneprojektet. Møbleringen er fleksibel og robust, og lokale aktører og uddannelsesinstitutioner kan inddrages i udførelsen. Projektet forventes at kunne realiseres i efteråret 2025 indenfor en økonomisk ramme på 0,3 mio. kr.

Beslutningskompetencen ligger i Vækst- og Udviklingsudvalget.

Indstilling

Kommunaldirektøren indstiller, at

- forslag til projekt for etablering af siddeområder og beplantninger på Haderslev Havn godkendes
- udvalget afsætter 0,3 mio. kr. fra driftsoverførsler til at etablere siddeområder og beplantninger på Haderslev Havn iht. projektforslag

Sagsfremstilling

Vækst- og Udviklingsudvalget besluttede den 6. maj 2025 (sag 35), at der – i stedet for den foreslåede anvendelse af midlertidige og flytbare beplantede siddeelementer – skal søges en mere permanent løsning til møblering af promenadeområdet langs Haderslev Havn (dagsordenspunkt 35 fra 6. maj 2025 i bilag 1).

Forvaltningen har i forlængelse heraf udarbejdet et forslag til møblering og begrønning af promenadeområdet langs havnekajen fra Hansborggade til kanalen ved Christian X's Vej. Der foreslås etableret 3 sammenhængende opholdsområder med robuste bænke, plantekasser og højbede. Desuden foreslås 2 områder opgraderet med beplantninger og højbede (illustrationer af elementer og placeringer i bilag 2).

Forslaget vil indgå som et naturligt supplement til den allerede realiserede del af udviklingsprojektet for Haderslev Havn. Projektet bygger videre på de formgivnings- og materialemæssige valg, der hidtil er truffet i forbindelse med realiseringen af udviklingsprojektet. I forslaget er eksisterende elementer og faciliteter desuden indpasset.

Ved at udforme møbleringen som et begrænset antal elementer vil det være muligt at opskalere eller omdisponere uden at miste den overordnede idé eller det gennemgående formsprog. Samtidig giver materialevalget stor robusthed og en overskuelig drift.

Der er taget kontakt til forskellige aktører og uddannelsesinstitutioner, med henblik på at bidrage med delopgaver ind i projektet.

Sideløbende med dette forslag er projektet "Havnemilen" under etablering. Projektet indebærer markeringen af en klassisk løberute svarende til en engelsk mil. Ruten starter ved servicebygningen ved Hansborggade og slutter, hvor havnens natursti møder Aastrupvej.

Udførelsen af møbleringsprojektet forventes at kunne realiseres i løbet af efteråret 2025 indenfor 0,3 mio. kr.

Økonomiske forhold

Etablering af sidde møbler med beplantninger på havnefronten finansieres med 0,3 mio. kr. fra driftsoverførsler fra 2024.

Procedure

Vækst- og Udviklingsudvalget 12. august 2025.

Beslutning i Vækst- og Udviklingsudvalget den 12-08-2025

Godkendt

Fraværende:

Henrik Rønnow

Bilag

Dagsordenspunkt 35 - Mobile grønne bænke på havnefronten 29-07-2025.PDF

Illustration af elementer og placeringer

Fraværende Henrik Rønnow

Punkt 59: Budgetopfølgning 2. kvartal 2025

25/14671

Sagsresume

Orientering om budgetopfølgning på Vækst- og Udviklingsudvalgets økonomi pr. 30. juni 2025.

På driften ses en forbrugsprocent på 76,3% efter 2. kvartal 2025. Dette kan forklares ved, at en del af Vækst- og Udviklingsudvalgets faste årlige udgifter betales i starten af året.

Indstilling

Kommunaldirektøren indstiller, at

- budgetopfølgningen tages til efterretning

Sagsfremstilling

Pr. 30. juni 2025 er Vækst- og Udviklingsudvalgets forbrug 12,0 mio. kr. Set i forhold til det korrigerede budget, svarer dette til en forbrugsprocent på 55,1% efter 2. kvartal 2025. På driften alene er forbrugsprocenten på 76,3%

Nedenstående tabel viser korrigeret budget, forbrug samt forbrugsprocent pr. 30. juni 2025.

Budgetopfølgning i mio. kr.	Korrigeret budget 2025	Forbrug pr. 30. juni 2025	Forbrugspct. pr. 30. juni 2025	Forbrugspct. Pr. 30. juni 2024
Vækst- og Udviklingsudvalget, i alt	21,8	12,0	55,1%	60,3%
Driftsudgifter, i alt	15,6	11,9	76,3%	72,7%
Erhvervsudvikling og turisme	13,9	11,5	82,7%	78,4%
Vojens Lufthavn	0,8	0,3	42,5%	48,8%
Vækstinitiativer	0,9	0,1	10,1%	0,0%
Anlæg, i alt	6,2	0,1	1,6%	-
Strategisk udviklingsplan Haderslev	3,4	-	-	-
Basen Skrydstrup	1,9	-	-	-
Aarø Naturø	0,4	0,1	25%	-
Belysning i byrum	0,5	-	-	-

En del af Vækst- og Udviklingsudvalgets faste årlige udgifter afregnes i starten af året, fx kontingenter til Erhvervshus Sydjylland, Destination Sønderjylland og Haderslev Erhvervsråd. Budgettet til erhvervskonsulent og fundraiser er ligeledes udmøntet.

Økonomi forventer, at budgettet overholdes inden for Vækst- og Udviklingsudvalgets eget område.

Procedure

Vækst- og Udviklingsudvalget den 12. august 2025.

Beslutning i Vækst- og Udviklingsudvalget den 12-08-2025

Taget til efterretning

Fraværende:

Henrik Rønnow

Fraværende Henrik Rønnow

Punkt 60: Status på F35-støjkompensationsordningen

23/430

Sagsresume

Orientering om status på F35-støjkompensationsordningen.

Forsvarets Etablissement- og Terrænkommmando oplyser, at der i perioden fra sidste status 20. maj 2025 til 3. juli er udbetalt yderligere 3,0 mio. kr. på grundlag af 10 færdigbehandlede ansøgninger efter F35-støjkompensationsordningen. Der er i perioden indgivet 3 nye ansøgninger – alle om kontant kompensation.

Der er pr. 3. juli 2025 udbetalt i alt 332,9 mio. kr. på grundlag af 1.052 godkendte ansøgninger. 77,2% af 1.642 ejendomme i gul og rød zone har ansøgt om kompensation.

Indstilling

Kommunaldirektøren indstiller, at

- orienteringen tages til efterretning

Sagsfremstilling

På foranledning af Vækst- og Udviklingsudvalget fremsender Forsvarets Etablissement- og Terrænkommmando (tidligere Forsvarets Ejendomsstyrelse) og statens ejendomsselskab Freja Ejendomme A/S så vidt muligt månedlige statusopdateringer for F35-støjkompensationsordningen.

Oversigt baseret på tal fra Etablissement- og Terrænkommandoen i bilag 1. Der er ikke modtaget nye tal fra Freja Ejendomme.

Procedure

Vækst- og Udviklingsudvalget 12. august 2025

Beslutning i Vækst- og Udviklingsudvalget den 12-08-2025

Taget til efterretning

Fraværende:

Henrik Rønnow

Bilag

Status F35-støjkompensationsordningen 3. juli 2025.pdf

Fraværende Henrik Rønnow

Punkt 61: Politisk koordinering mellem udvalg

23/1187

Indstilling

Kommunaldirektøren indstiller, at

- punktet drøftes

Procedure

Vækst- og Udviklingsudvalget 12. august 2025

Beslutning i Vækst- og Udviklingsudvalget den 12-08-2025

Drøftet

Fraværende:

Henrik Rønnow

Fraværende Henrik Rønnow

Punkt 62: Gensidig orientering

23/1187

Indstilling

Kommunaldirektøren indstiller, at

- punktet drøftes

Sagsfremstilling

Punkter til orientering/drøftelse:

- Status på projekt for Haderslev bymidte
- Henvendelse fra Haderslev Butikker
- Status turismehandleplaner frem mod Workshop på september-mødet

Procedure

Vækst- og Udviklingsudvalget 12. august 2025

Beslutning i Vækst- og Udviklingsudvalget den 12-08-2025

Drøftet

Fraværende:

Henrik Rønnow

Fraværende Henrik Rønnow

Punkt 63: Underskriftsside

23/1187

Sagsresume

Vækst- og Udviklingsudvalget skal godkende beslutningsprotokollen. For at godkende skal hvert udvalgsmedlem underskrive ved at trykke Godkend.

Procedure

Vækst- og Udviklingsudvalget 12. august 2025

Fraværende Henrik Rønnow